



INITIATIEFVOORSTEL

Van bijstand naar werk

Voorstel voor het oprichten van een Groningse Werkcentrale

Inleiding

Veel Groningers staan aan de kant: zonder werk, zonder behoorlijk inkomen, zonder voldoende dagelijkse sociale contacten en vooral zonder uitzicht op verbetering. Verplicht om te solliciteren reageren tientallen of honderden werklozen op dezelfde schaarse vacature om vervolgens op één na allemaal afgewezen te worden.

Werkgelegenheid in onze stad hangt in sterke mate af van de economische ontwikkeling in Nederland en de wereld. Gemeenten hebben maar een beperkte invloed op de werkgelegenheid in de stad. Over economische hoog- of laagconjunctuur of over beslissingen in directiekamers om bedrijven te verplaatsen naar lage loonlanden heeft de gemeente niets te zeggen.

Het huidige beleid van de gemeente Groningen om werkgelegenheid te stimuleren is het aantrekken van nieuwe bedrijven. Dat lukt maar ten dele en bovendien levert dat blijkbaar niet altijd het soort werkgelegenheid op waar veel Groningers iets aan hebben. Vooral lager opgeleiden komen steeds moeilijker aan de bak, omdat juist hún soort werk verdwijnt naar het buitenland, maar niet terugkomt met nieuwe bedrijven die zich in de stad vestigen.

Aanvullende maatregelen zijn daarom nodig. Dat beseft het college ook, maar helaas kiest het daarbij de verkeerde weg. De afgelopen jaren is onder het mom van werkloosheidsbestrijding de druk op uitkeringsontvangers sterk opgevoerd. De bijzondere bijstand voor jongeren werd drastisch verlaagd, werken met behoud van uitkering (bijvoorbeeld schoonhouden van de stad) werd ingevoerd en mogelijkheden voor extra inkomensondersteuning werden geweigerd met als argument dat de uitkering ‘niet te aantrekkelijk’ mocht worden.

Bij een baan hoort een salaris

Wij kiezen voor een andere richting. Werklozen en uitkeringsontvangers verdienen respect en een helpende hand. Werkloosheid is een gevolg van het ontbreken van banen – niet van een ‘verkeerde instelling’ van de werklozen.

Het uitgangspunt van ons voorstel “Van bijstand naar werk” is dat cliënten geen uitkering meer krijgen, maar een (tijdelijk) arbeidscontract met een beloning van ten minste minimumloon. Tijdens het dienstverband wordt een traject (werkervaring, training, scholing) gericht op uitstroom gevolgd.

Dit voorstel is niet vrijblijvend. Het legt verantwoordelijkheden én de daarbij behorende verplichtingen op aan burgers én overheid. De gemeente garandeert dat mensen zinvol aan de slag kunnen en burgers die kunnen werken, mogen niet langer aan de kant staan.

Steeds minder waardering

Al decennia lang zijn er regelingen om al dan niet langdurig werklozen aan een vaste of tijdelijke baan te helpen. Opmerkelijk is wel de ontwikkeling die te bespeuren is in de regelingen. In de jaren zeventig kwamen de TAP- en WVM-banen (respectievelijk Tijdelijke Arbeidsplaatsen en Werkverruimende Maatregel) die een redelijk salaris boden, op basis van de aard van de werkzaamheden. In de jaren negentig werden het de Banenpoolregeling, de Melkertregelingen en de Wet Inschakeling Werkzoekenden (WIW), die banen aanboden van meestal 32 uur per week, voor een salaris op basis van eerst het minimumloon, en later een beetje meer.

Door de Rijksbezuinigingen op de gesubsidieerde arbeid dreigt de ontwikkeling nu verder te gaan. De druk op werklozen om met behoud van uitkering aan het werk te gaan, neemt steeds meer toe. Groningen kent al het 'extra werk aan de stad-project', waarbij werklozen met behoud uitkering ingezet worden in het schoonhouden van de stad. En bij de recente discussie over de toekomst van Werkprojecten is het werken met behoud van uitkering genoemd als oplossing voor de problemen die ontstaan door de bezuinigingen op de gesubsidieerde arbeid. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het werk van de buurtconciërges en de bewakers van de fietsenstallingen.

Wet werk en bijstand

Met de invoering van de nieuwe Wet werk en bijstand (WWB) per 1 januari 2004 zijn gemeenten volledig verantwoordelijk gemaakt voor het aantal bijstandsgerechtigden in hun stad. Op basis van een 'objectief verdeelmodel' krijgen ze een bedrag uitgekeerd waarmee ze de bijstandsuitkeringen en de toeleidingstrajecten naar werk moeten betalen. De financiële voordelen van een grotere uitstroom naar werk komen bij de gemeenten terecht. De nadelen van een toename van het aantal bijstandsontvangers ook. Het geldt dat de gemeente krijgt voor de toeleiding naar werk mag niet gebruikt worden om er uitkeringen mee te betalen. Andersom mag dat wel: het uitkeringsgeld mag ook ingezet worden om er bijvoorbeeld het loon van gesubsidieerde werknemers van te betalen.

Arbeidsreïntegratie

Gemeenten hebben per 1 januari 2006 de volledige vrijheid met betrekking tot arbeidsreïntegratie gekregen. Dit betekent dat Groningen er voor kan kiezen om de reïntegratiedienstverlening niet langer uit te besteden, maar zelf uit te voeren. Naar ons idee heeft dat een aantal duidelijke voordelen.

- Er hoeft geen energie meer gestopt te worden in omslachtige en bureaucratische aanbestedingsprocedures
- Er kunnen efficiencyvoordelen behaald worden doordat de overdracht naar de reïntegratiebureaus komt te vervallen
- De consulenten van de sociale dienst kunnen effectiever deelnemers selecteren voor reïntegratieactiviteiten, rekening houdend met de individuele mogelijkheden en beperkingen van de cliënt, opleiding en praktijkervaring;
- De consulenten van de dienst kunnen ingezet kunnen worden als *jobhunters* (zie hierna).

Oprichten Groningse Werkcentrale

Ons voorstel is, dat de gemeente maximaal inzet op het zelf uitvoeren van de arbeidsreïntegratie, en dat de gemeente een Groningse Werkcentrale opricht waar mensen ondergebracht worden die

wel kunnen werken, maar niet via de reguliere arbeidsmarkt of zelfstandig aan een baan komen. Doel is om zoveel mogelijk bijstandsgerechtigden in Groningen aan zinvol en duurzaam werk te helpen.

De Groningse Werkcentrale is een detacheringbedrijf dat mensen in dienst neemt voor gegarandeerd een half jaar en tegen tenminste het minimumloon. Mensen worden gedetacheerd naar allerlei vormen van werk. Voor zover het werk er niet is, wordt het gecreëerd. Tijdens de detachering wordt –afhankelijk van de persoonlijke situatie – een traject gevolgd dat bestaat uit het opdoen van werkervaring, training en scholing. Doel is dat mensen binnen één jaar met regulier werk in hun eigen onderhoud kunnen voorzien.

Het werk

- De gemeente zorgt voor een voldoende gevarieerd aanbod van banen bij de gemeente zelf (openbare ruimte, wijkcentra, jeugdthons, etc) of bij gesubsidieerde instellingen (kinderopvang, culturele instellingen, jongerenwerk, etc).
- Samen met bedrijfsleven en onderwijsinstellingen worden afspraken gemaakt om de werk- (en opleidings-)garantie voor jongeren daadwerkelijk waar te maken.

De beloning

Voor volwaardig werk moet een volwaardig loon betaald worden. De gedachte hierachter is dat iedereen het meest gebaat is bij werk tegen een volwaardige vergoeding. Dat voorkomt ook dat er op de werkvloer scheve gezichten ontstaan over ongelijke beloning voor dezelfde werkzaamheden en voorkomt dat er sprake is van verdringing van arbeid.

Verplichtingen

Een detachering bij de Groningse Werkcentrale is niet vrijblijvend. Van elke gedetacheerde wordt de lopende bijstandsuitkering gestopt. Dat is logisch, want bij de Groningse Werkcentrale ontvangen mensen loon naar werk. Net als bij een reguliere werkgever gelden er regels. Bij onrechtmatige afwezigheid wordt over die uren geen loon uitbetaald.

Doelgroep

- Iedereen die zich aanmeldt voor een bijstandsuitkering en op die uitkering recht blijkt te hebben, wordt vanaf dag één ondergebracht bij de Groningse Werkcentrale;
- De gemeente garandeert een detachering van minimaal een half jaar;
- Die baangarantie betekent ook een verplichte baanacceptatie;
- Uitgesloten van de acceptatieplicht zijn uitkeringsgerechtigden ouder dan 57,5 jaar, alleenstaande ouders en mensen die de zorg hebben voor een familielid of om medische redenen niet in staat zijn te werken.

Jongeren

- Voor jongeren tot en met 23 jaar garandeert de gemeente werk betaald volgens CAO-norm of een opleiding tot een minimale startkwalificatie. Jongeren tot 23 jaar hebben geen recht op het wettelijk minimumloon. Voor hen geldt een afgeleid lager wettelijk minimumjeugdloon. Dat minimumjeugdloon zorgt er voor dat jongeren afhankelijk blijven van hun ouders. Volwassen mensen hebben recht op een volwassen loon. Dat bereiken we door jongeren volgens CAO-loon te betalen.

- Deze garantie op werk betekent ook een plicht tot werken voor wie daartoe in staat is.
- Uitgesloten van de arbeidsplicht zijn jongeren die om medische of sociale redenen niet in staat zijn te werken.

Er wordt zoveel mogelijk geprobeerd om opleiding of ervaring te koppelen aan het werk. Naast werken is er tijd en aandacht voor verdere scholing of activiteiten die kunnen leiden tot een baan buiten de werkmaatschappij. De gemeente biedt de bijstandsgerechtigden die bij de Werkcentrale zijn ondergebracht geen uitkering meer, maar een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd (een half jaar) met een bezoldiging van het minimumloon (voor 23- jaar en ouder) en CAO-loon (voor jongeren tot 23 jaar).

Werkstages

Een werkstage met behoud van uitkering behoort tot de mogelijkheden, mits bedoeld om werkervaring op te doen of te leren werken in een arbeidsrelatie. Deze werkstage mag in onze visie echter niet langer dan drie maanden duren en er dient een onkostenvergoeding tegen over te staan. Het langdurig laten werken van bijstandsgerechtigden voor een uitkering is binnen de Groningse Werkcentrale niet mogelijk.

Na een half jaar

We kiezen er bewust voor mensen meteen in de Werkcentrale op te nemen, en niet te wachten tot ze langdurig werkloos zijn. Werklozen zijn het meest gebaat bij intensieve begeleiding in de eerste periode dat ze zonder werk zitten. Doel van het half jaar werken via de Werkcentrale is de doorstroming naar een reguliere baan. Om hierbij maximaal resultaat te kunnen boeken is het noodzakelijk dat Groningen zelf weer aan de slag gaat met arbeidsbemiddeling en reïntegratie. *Jobhunters* in dienst van de gemeente dienen te zorgen dat ze kind aan huis zijn bij bedrijven in Groningen en de regio. Deze banenjagers gaan op jacht naar banen en leveren snel geschikt personeel. Zij worden afgerekend op resultaat en krijgen ook de verantwoordelijkheid voor de nazorg naar bedrijven.

De intensieve begeleiding van de werkloze blijft ook na het halve jaar bestaan – minimaal voor nog een half jaar. Daarna wordt zorgvuldig gekeken naar de kansen op de arbeidsmarkt en de wensen van de betrokkene. In een aantal gevallen zal op dat moment geconcludeerd worden dat een betaalde baan erg onwaarschijnlijk is, en zal bekeken worden welke wensen de betrokkene heeft op het vlak van sociale activering.

Afhankelijk van de omstandigheden van de persoon kan ook het contract met Werkcentrale na het halve jaar verlengd worden.

Financiering Werkcentrale

De Werkcentrale kan met de bestaande financiële budgetten betaald worden. Dat betekent inzet van middelen uit:

- het Inkomensdeel WWB. Dit is het geld dat Groningen van het rijk krijgt om de uitkeringen te betalen.
- het Werkdeel WWB. Dit is het geld dat Groningen van het rijk krijgt om werklozen aan het werk te helpen. De extra kosten voor de Groningse Werkcentrale komen ten laste van dit deel van het WWB-budget.
- Europese subsidies

- Bijdragen van werkgevers en instellingen waar mensen gedetacheerd worden. Die dienen een nader te bepalen bijdrage te betalen voor de mensen die ze inhuren.
- Besparingen op uitkeringen en uitvoeringskosten in verband met de doorstroom naar regulier werk.

Waar nodig worden de financiële middelen aangevuld door de gemeente uit de algemene middelen.

Het bruto-salaris van de bijstandsgerechtigden die bij de Werkcentrale ondergebracht worden, wordt gefinancierd uit:

- De bespaarde uitkering die betrokkene eerder had. Dat zijn dus geen extra kosten
- Daarboven op een bedrag uit het Werkdeel WWB. Van dit Werkdeel worden op dit moment miljoenen per jaar uitgegeven aan reïntegratiebedrijven met lage resultaten. Een deel van het geld voor de reïntegratiebedrijven kan voor de Groningse Werkcentrale worden gebruikt.
- Indien Europese subsidies voor reïntegratie worden toegekend, kunnen deze ook worden ingezet. Dat geldt ook voor andere eventueel te verwerven subsidies van rijk en provincie.
- Het is vanzelfsprekend dat ook bedrijven en instellingen die van de inzet van de mensen van de Groningse Werkcentrale gebruik maken, hiervoor een redelijke vergoeding betalen.
- Ook de gemeente zelf maakt gebruik van het werk van mensen van de Groningse Werkcentrale. Natuurlijk niet in plaats van huidige werknemers. Dat zou verdringing zijn. Ook de gemeente als inlener zal dan net zoals andere inleners een vergoeding moeten betalen. De kosten daarvan kunnen opgebracht worden uit de besparingen doordat op den duur mensen die de Werkcentrale doorstromen naar een reguliere baan en dus helemaal geen bijdrage van de gemeente uit het Inkomens- of Werkdeel WWB meer behoeven.

Voorstel aan de raad

De SP-fractie stelt de raad voor te besluiten:

1. met ingang van 1 januari 2007 te starten met de Groningse Werkcentrale op basis van de uitgangspunten zoals die in dit voorstel staan geformuleerd;
2. het college te verzoeken een plan van aanpak – inclusief financiële consequenties- uit te werken en aan de raad voor te leggen.

Rosita van Gijlswijk

SP-fractie
28 februari 2006